

Strategi för krisberedskap i Österåkers kommun 2024-2026

Österåkers kommuns styrdokument
Antagen av: Kommunfullmäktige 2023-11-20
Diarienummer: KS 2023/0210
Ansvarig enhet: Säkerhets- och trygghetsenheten
Version: 2.0
Kommentar:

Innehåll

Inledning	3
Strategins syfte.....	3
Målgrupp	3
Övergripande mål och inriktning.....	4
Målsättning med kommunens krisberedskap.....	4
Inriktning för kommunens krisberedskap.....	4
Kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys	5
Risk- och sårbarhetsanalysens mål och omfattning.....	5
Rapportering och redovisning av risk- och sårbarhetsanalysen	6
Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.....	7
Kommunens arbete inför och under extraordinära händelser i fredstid.....	7
Kommunens styrning och ansvar	7
Kommunens krisledningsorganisation	8
Beredskapsfunktioner	8
Geografiskt områdesansvar	9
Uppföljning, utvärdering och erfarenhetsåterföring.....	10
Planering avseende krisberedskap.....	10
Dokumentöversikt.....	12

Inledning

Österåkers kommun ska enligt överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022 med förlängning till och med 2023, mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap.¹

Styrdokumentet ska innehålla:

- övergripande mål och inriktning för arbetet med Österåkers krisberedskap
- övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunens förvaltningar, bolag och kommunalförbund
- beskrivning av kommunens process för risk- och sårbarhetsanalys
- beskrivning av kommunens ambitioner i arbetet med det geografiska områdesansvaret
- kommunens planering avseende krisberedskap inom olika områden som tas fram eller uppdateras under mandatperioden

Denna *Strategi för krisberedskap* är det som enligt överenskommelsen benämns som styrdokument.

Strategins syfte

Syftet med Österåker kommuns strategi för krisberedskap är att skapa övergripande och långsiktig strategisk styrning och inriktning av kommunens arbete med krisberedskap. Strategin säkerställer kommunens förmåga att kunna förebygga, förhindra samt hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser som inträffar inom det geografiska området eller inträffar på annan plats och berör kommunen.

Målgrupp

Österåker kommuns strategi för krisberedskap är ett kommunövergripande styrdokument som riktar sig till förtroendevalda och anställda medarbetare som berörs av kommunens arbete med krisberedskap civilt försvar, men även till alla kommunanställda och allmänhet som behöver ha kännedom om mål och inriktning för kommunens krisberedskap.

---

¹ Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022 (Dnr MSB 2018-09779) samt Förlängd och justerad överenskommelse för kommunernas krisberedskap 2023 (Dnr MSB 2022-15507)

Övergripande mål och inriktning

Målsättning med kommunens krisberedskap

Österåkers kommuns mål för arbetet med krisberedskap utgår från de nationella målen för Sveriges säkerhet. Målen är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.² Detta uppnås genom övergripande och långsiktig strategisk styrning och inriktning av kommunens krisberedskapsarbete i syfte att upprätthålla ordinarie verksamhet så långt som möjligt genom ett aktivt beredskaps- och kontinuitetsarbete. Särskilt fokus ligger på att upprätthålla förmåga i samhällsviktig verksamhet under en samhällsstörning.

Inriktning för kommunens krisberedskap

Arbetet med kommunens krisberedskap ska bidra till ökad motståndskraft i samhällsviktig verksamhet i syfte att kunna hantera en samhällsstörning och extraordinär händelse. Detta uppnås genom kontinuerligt utvecklingsarbete av kommunens förmåga inför, under och efter en händelse. Kommunen ska kunna hantera olika typer och av händelser och en förmåga att kunna verka med uthållighet över tid.

Österåkers kommuns plan för extraordinära händelser beskriver hur kommunens förvaltningsorganisation organiserar sig inför och under en samhällsstörning. Aktuell *utbildnings- och övningsplan* för kommunen är en central del i arbetet med att upprätthålla och utveckla kommunens beredskapsförmåga. Kommunens *risk- och sårbarhetsanalys* lägger grunden för det arbete som behöver genomföras i syfte att minska sårbarheter och stärka förmågan. Beslutade åtgärder utifrån risk- och sårbarhetsanalysen 2023 är de prioriterade insatser som kommer genomföras kommande mandatperiod.

Utöver kommunens egen ambition och utvecklingsbehov kommer nya överenskommelser om kommuners krisberedskap påverka de behov av åtgärder och prioriteringar kommunens kommer behöva göra under mandatperioden.

---

² "Nationell säkerhetsstrategi", Regeringskansliet (2017)

Det civila försvaret ska så långt det är möjligt bygga på strukturer och processer som används inom krisberedskapen, detta medför att överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar samt *Regional strategi för utveckling av civila försvaret* kommer påverka kommunens inriktning och planering inom krisberedskapen.³

Inriktning av kommuns arbete med krisberedskap under 2024 - 2026 är:

- säkerställa och utveckla förmåga i enlighet med de krav som framgår av lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- lösa de uppgifter som framgår i Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2024-2026 mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- vidta identifierade åtgärdsbehov i Österåker kommuns risk- och sårbarhetsanalys 2023, antagen av Kommunstyrelsen.
- inrikta och prioritera arbetet med civilt försvar med övriga aktörer i Stockholms län i enlighet med länets Strategi för utveckling av det civila försvaret 2024-2026.

Kommunens strategi för krisberedskap bidrar på så sätt till kommunfullmäktiges beslutade övergripande mål och vision.

Kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys

Risk- och sårbarhetsanalysens mål och omfattning

Österåkers kommun ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalysen ska ligga till grund för det övriga arbetet med krisberedskap och civilt försvar.⁴

Analysen syftar till att sammanställa kunskap om vad som kan hända och kommunens förmåga att hantera olika händelser, samt vilka konsekvenser händelserna kan få för kommunens samhällsviktiga verksamhet.

---

³ Struktur för ökad motståndskraft SOU 2021:25

⁴ Lagen (2006:544) om kommuners arbete inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap, 2 kap. 1 § samt 3 kap 1 §.

Krisberedskapsarbetet ges rätt fokus på att skydda samhällsviktig verksamhet genom att rapporten ligga till grund för planering, förebyggande åtgärder, utbildningar och övningar i syfte att stärka kommunens förmåga att inför och vid extraordinära händelser och ytterst krig. Syftet är att minska oönskade händelsers skadliga inverkan på människors liv, hälsa, egendom och miljö.

Målet är att risk- och sårbarhetsanalysen ska bidra till att genomförande av åtgärder ökar förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen ska avse det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.

Genom kommunfullmäktiges beslut om den övergripande risk- och sårbarhetsanalysen säkerställs att förvaltningarna, kommunala bolag och kommunalförbund aktivt deltar i arbetet.

Rapportering och redovisning av risk- och sårbarhetsanalysen

Arbetet med kommunens risk- och sårbarhetsanalys är en kontinuerlig process. Resultatet av kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys ska sammanställas i en kommunövergripande rapport. Rapportering av kommunens sammanställda rapport ska ske till Länsstyrelsen i Stockholms län senast den 31 oktober första kalenderåret efter val till kommunfullmäktige.

Kommunens rapportering av sin risk- och sårbarhetsanalys regleras i föreskriften MSBFS 2015:5 och ska innefatta följande delar:

- beskrivning av kommunen och dess geografiska område.
- beskrivning av arbetsprocess och metod.
- identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.
- identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet.
- identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område.
- beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område.
- behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Österåkers kommun använder en metod som uppfyller de externa krav som ställs på kommuners risk- och sårbarhetsarbete, samtidigt som den möjliggör ett effektivt RSA-arbete. Metodiken bygger på etablerade modeller för RSA-arbetet och inkluderar inslag av kontinuitetshantering och beredskapsplanering. I RSA-arbetet utvecklar kommunen löpande sin krisberedskapsförmåga genom att följa en systematisk RSA-process. Målet är att RSA-arbetet ska vara en kontinuerlig process där RSA-rapporten är en produkt vid en viss rapporteringstidpunkt.

Processen för kommunens RSA innehåller sju steg, som illustreras i nedanstående bild.

Figur 1 Processen för Österåker kommuns för RSA 2023 och framåt.

Risk- och sårbarhetsanalysen bygger på underlag från kommunens samtliga förvaltningar, vissa kommunala bolag samt kommunalförbund som deltar aktivt i arbetet.

Därefter återstår det viktiga arbetet, att implementera och följa upp åtgärder, utveckla och testa beredskaps- och kontinuitetsplaner för att skapa en reell förmågeutveckling inom kommunens krisberedskap. Efter genomförd analys tar alla deltagande förvaltningar del av sina förvaltningsspecifika åtgärdslistor som de sedan har i uppgift att fortlöpande implementera och följa upp.

Kommunens arbete inför och under extraordinära händelser i fredstid

Kommunens styrning och ansvar

Österåkers kommuns styrning och ansvar för krisberedskapen inom kommunen delas in i tre delar:

- kommunstyrelsen ansvarar för det övergripande ledningsarbetet såväl före, under som efter en samhällsstörning.
- varje nämnd, kommunalt bolag och förbund ansvarar för och driver det egna krisberedskapsarbetet.

Detta innefattar att ha en förmåga som inför, under och efter en samhällsstörning bidrar till att konsekvenserna begränsas och att lärdomar tas till vara och implementeras i organisationen.

- respektive nämnd och bolag ansvarar för att implementera kommunens strategi med inriktning och mål för krisberedskapen och inkludera dessa i sin interna verksamhetsplanering.

I kommunen ska det finnas en krisledningsnämnd som under extraordinära händelser i fredstid kan träda i kraft och fullgöra kommunens uppgifter. Krisledningsnämnden kan fatta beslut om att överta verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen i den omfattning som anses nödvändig med hänsyn till händelsens omfattning. Krisledningsnämndens funktion och mandat regleras i *Reglemente för Krisledningsnämnd*.

Kommunens krisledningsorganisation

Utöver den politiska ledningsnivån består kommunens krisledningsorganisation består av ytterligare två nivåer av organisation och ledning för krishantering. Krisledningsorganisationen är skal- och anpassningsbar utifrån händelsens art och karaktär. Vilken påverkan en samhällsstörning har på kommunens verksamhet och geografiska område angör i stor utsträckning hur respektive nivåns organisation utformas i detalj.

De tre organisations- och ledningsnivåerna är:

- **förvaltningsnivå:** krishantering med krisledning på förvaltningsnivå
- **kommunledningsnivå:** krishantering med central krisledning på kommunledningens tjänstemannanivå
- **politisk nivå:** krishantering vid extraordinär händelse med krisledningsnämnd på politisk nivå

Var i kommunen ansvaret vilar och hur krisledningen i detalj är organiserad och bemannad avgörs av den aktuella händelsens förutsättningar och effekt på kommunen och det geografiska området.

Övergången från framför allt förvaltningsnivå till kommunledningsnivå är många gånger flytande under en händelse som växer fram, förvärras eller pågår under lång tid. Övergång från kommunledningsnivå till politisk nivå är tydligare då det föregås av ett formellt beslut om att aktivera krisledningsnämnden.

Beredskapsfunktioner

Österåkers kommun har ansvar för egen organisation och verksamhet samt även det geografiska området i samband med samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Kommunen behöver även hantera mindre allvarliga störningar och incidenter på ett snabbt och effektivt sätt så att negativa konsekvenser minimeras.

För att ha förmåga att effektivt hantera olika former av händelser dygnet runt har kommunen tre beredskapsfunktioner.

Tjänsteman i beredskap (TiB): upprätthåller kommunens tillgänglighet, beredskap och förmåga att dygnet runt hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser samt mindre allvarliga störningar och incidenter.

Kommunikatör i beredskap (KiB): säkerställer att kommunen har beredskap att dygnet runt informera allmänhet och kommunens medarbetare om allvarliga och extraordinära händelser som kan innebära att kommunens verksamhet eller det geografiska området påverkas.

Psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM): upprätthåller kommunens förmåga att dygnet runt leda och samordna det psykiska och sociala krisstödet av drabbade och anhöriga vid allvarliga och omfattande samhällsstörningar (kriser) eller extraordinära händelser som kan framkalla krisreaktioner eller behov av praktiskt eller psykiskt stöd

Geografiskt områdesansvar

Österåkers kommun ska inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att:⁵

- ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.
- under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.

---

⁵ Lagen (2006:544) om kommuners arbete inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap 2 kap. 7§

- säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.

Det geografiska områdesansvaret medför att Österåkers kommun under en samhällsstörning och extraordinär händelse har tre samtidiga uppgifter enligt nedan:

- att leda sin egen organisation
- att utöva sitt geografiska områdesansvar
- att kunna delta när länsstyrelsen utövar sitt geografiska områdesansvar på regional nivå

Uppföljning, utvärdering och erfarenhetsåterföring

Uppföljning av kommunens krisberedskaps- och krishanteringsförmåga samt utvärdering och erfarenhetsåterföring efter både övningsverksamhet och hantering av händelser är avgörande för att bibehålla och utveckla kommunens förmåga att effektivt hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Kommunen ska efter en inträffad extraordinär händelse utvärdera kommunens hantering, utifrån både verksamhetsansvaret och det geografiska områdesansvaret. Kommunen ska även säkerställa att utvärderingar genomförs på övningar och att resultatet omhändertas i vidare utveckling av kommunens förmåga inför, vid och under en samhällsstörning och extraordinär händelse. Utvärderingsunderlag ska användas i processen med risk- och sårbarhetsanalys.

Varje nämnd ansvarar genom egen internkontroll för att säkerställa att krisberedskapsarbetet följs upp, utvärderas och erfarenhetsåterföring sker i syfte att kommunens krisberedskapsförmåga kontinuerlig utvecklas.

Planering avseende krisberedskap

Nedan presenteras en översiktlig planering och inriktning avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen genomföra, fokusområden för kommunens krisberedskapsarbete under mandatperioden.

Planering	År	Kommentar
Utveckla kommunens reservkraftförsörjning	2024-2025	Utreda ytterligare behov av reservkraft. Upprätta övergripande reservkraftsstrategi och uppgradera kommunens reservkraftförsörjning.
Utvärdera behov av kriskök och livsmedelslager	2024	Utvärdera behov av kriskök som säkrar behov av måltider i skärgård och på fastland.
Utveckla förmåga till livsmedelsförsörjning	2025-2026	Projekt för att utveckla kommunens förmåga livsmedelsförsörjning. Fortsättning på ovan utredning.
Utveckla trygghetspunkter	2024-2025	Utveckla och implementera trygghetspunkter på olika nivåer som innefattar både skärgård och fastland.
Översyn samverkan och avtal inom livsmedels-, dricksvatten och energiförsörjning	2024-2026	I syfte att utveckla och säkra kommunens försörjningsberedskap.
Etablera och driftsätt alternativ ledningsplats	2024-2025	En alternativt fler lösningar för alternativ ledningsplats.
Utveckla och systematisera informationssäkerhetsarbetet	2024-2025	Utveckla och tydligare samordna kommunens informationssäkerhetsarbete.
Utred och vid behov uppdatera kommunikationssystem	2024-2025	Uppdatering av Rakel samt utreda andra behov av alternativa kommunikationslösningar.
Genomförande totalförvarasdag	2024	Kunskaphöjande aktivitet för allmänheten om krisberedskap och totalförvar.

Dokumentöversikt

I tabellen anges de dokument Österåkers kommun enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) eller ”Överenskommelse om kommunernas krisberedskap” 2023 mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är skyldig att ha och revidera under respektive mandatperiod. Utöver dessa kan det finnas andra dokument till stöd för krisledning som revideras utifrån behov.

Dokument:	Syfte:	Antas av:
Risk och sårbarhetsanalys	Identifiera, analysera risker och sårbarheter avseende samhällsstörningar inom kommunens geografiska område samt beslut om åtgärder.	Kommunstyrelsen, senast 30 oktober första året per mandatperiod
Strategi för krisberedskap	Ange mål och inriktning för arbetet med risk- och krishantering	Kommunfullmäktige, senast 31 december första året per mandatperiod
Reglemente för krisledningsnämnden	Reglera krisledningsnämndens sammansättning, ordförandeskap och mandat.	Kommunfullmäktige, senast 31 december första året per mandatperiod
Instruktion för kommundirektör	Ange och tydliggöra kommundirektörens uppgifter inom krisberedskap och civilt försvar	Kommunstyrelsen, revidering vid behov

Plan för hantering samhällsstörningar och extraordinära händelser	Beskriva kommunens organisation och arbetsätt för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser.	Lägst kommundirektör, revidering vid behov
Plan för utbildnings- och övningsverksamhet inom krisberedskap och civilt försvar	Utveckla kommunens kunskap och förmåga vad gäller krisberedskap och civilt försvar	Lägst kommundirektör, revidering vid behov